

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. De adoratione humanitatis Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

consequenter adorationem internam in eo consistere. Quam quaestionem fusè discussi Tomo praecedente, disputatione septuagesimâ quintâ.

VIII.
Adoratio est actus religiosus.
Quaeres tertio: Cujus virtutis actus sit adoratio? Respondetur, esse actum religionis, cum particulari modo spectet ad cultum Dei. Et quamvis imperari possit à charitate, non tamen est actus charitatis, sicut nec conculcatio imaginis crucifixi ex odio Dei est actus odii, sed sacrilegii. Ratio verò cur actus religionis non sint actus Theologici est, quia non feruntur immediatè & formaliter in Deum ut in objectum formale, sed in honestatem peculiarem illorum actuum, ut latius diximus in materiâ de Fide, Spe, & Charitate.

IX.
Divisio adorationis in Latrîam, Douliam, & Hyperdoulîam.
Dividitur adoratio in *Latrîam*, quæ est cultus tributus Deo, *Douliam*, quæ Sanctis, & *Hyperdoulîam*, quæ est cultus ob singularem sanctitatem conferri solitus Beatissimæ Virgini exempli gratia. Pater Vasquez disp. 99. num. 18. ait ne analogicè quidem de his tribus dici adorationem. Videtur tamen probabilius de iis dici etiam univocè, nec enim huic obstat distantia objectorum, sic enim nec visio aut amor Dei, & creaturæ convenirent univocè, cum tanta hic sit distantia objectorum. Id verò notandum, quando tribuitur cultus latrîæ Deo ob diversâ ejus attributa, licet moraliter loquendo cultus sit ejusdem rationis, cum omnia Dei attributa sint inter se æqualia, & realiter identificata cum essentiâ, metaphysicè tamen loquendo, cultus ille latrîæ, quo adoratur Deus ratione sapientiæ est diversus specie ab illo, quo adoratur ratione justitiæ, & sic de aliis.

SECTIO SECUNDA.

De adoratione Humanitatis Christi.

I.
Possitne Christi humanitas adorari cultu Latrîæ.
QUÆSTIO est, Utrum adorari possit *Latrîa*? Non ita ut ratio ipsa formalis, ob quam adoratur, sit ipsa humanitas, hoc enim certum est fieri non posse, sed utrum humanitas ut quod adorari possit latrîâ, etsi non ut ratio formalis propter quam adoratur. Supponimus enim Christum hominem adorari posse latrîâ, cum hoc de fide sit, & in Conciliis non semel definitum. Ratio etiam evidens id convincit, Christus enim realiter est Deus, & consequenter ratione suppositi non est dubium quin debeatur ipsi cultus divinus.

II.
Possit Christi humanitas adorari Latrîâ, simul cum Verbo.
Dicendum primò, humanitatem Christi adorari cultu latrîæ simul cum Verbo posse, ita scilicet ut idem numero actus latrîæ feratur in totum Christum, ratio tamen formalis cur hoc modo adoratur, non est humanitas, sed Verbum. Ita Suarez disp. 53. sect. 2. Lugo disp. 34. sect. 2. Vasquez disp. 95. cap. 2. aitque esse de fide, & definitum in Concilio Alexandrino, estque frequens loquendi modus apud Sanctos Patres, utpote quem usurpat S. Damascenus, S. Augustinus, S. Ambrosius, S. Leo, & alii.

III.
Eadè veritas probatur ex Concilio Tridentino.
Probatur primò ex Concilio Tridentino, quod sessione 13. cap. 5. & canone 5. definit Eucharistiæ Sacramentum adorandum esse *latrîâ*, ergo non solum Christo, sed speciebus etiam exhibetur illa adoratio, cum Christus solus non sit Sacramentum, ergo cum humanitas non minus con-

stituat unum totum cum Verbo, quam Species panis cum Christo, non minus ratione Verbi adorari poterit, & debet humanitas partiali adoratione *Latrîæ*, quam in Sacramento species. Confirmatur exemplo, quo uti solebat S. Cyrillus, quia sicut totus homo adoratur cultu Dulciæ, ita ut cultus ille feratur non ad animam solum, sed corpus, ratione tamen solius excellentiæ in animâ residentis, ita & totus Christus etsi ratione excellentiæ in solo Verbo existentis.

Notandum verò, quamvis idem actus adorationis terminetur in hoc casu ad humanitatem & Verbum, diversâ tamen ratione, ad Verbum enim terminatur hæc adoratio propter excellentiam suam, ad humanitatem verò propter excellentiam Verbi: unde humanitas non dicitur per hunc actum adorari simpliciter, sed coadorari, Verbum autem & Deus dicitur simpliciter, & per se adorari, quia adoratur omnino independentè ab ullâ excellentiâ non propriâ. Diverso tamen modo adoratur hic humanitas, quam imago Christi, licet enim excellentia Verbi non sit eo modo propria humanitatis, quo est propria Verbi, verè tamen est excellentia humanitatis per veram & physicam illius unionem in eodem supposito, per quam constituit perfectissimè unum cum Christo. Quod si quis propterea nolit esse *Latrîam*, quia non terminatur ad humanitatem propter ipsam humanitatem, sed Verbum, quaestionem fecerit de nomine.

Et hoc sensu intelligendi sunt S. Damascenus, Sanctus Epiphanius, & alii nonnulli ex Patribus, dum negant humanitatem Christi adorari *Latrîâ*; solum enim volunt, non eodem modo exhiberi cultum humanitati quo divinitati, sed huic per se & simpliciter, illi ratione hujus, & cum hac conditione implicitâ, nempe quamdiu fuerit pars hujus suppositi. Eundem tamen cultum quoad substantiam non negant humanæ Christi naturæ & divinæ simul exhiberi.

VI.
Videtur etiam posse sacrificium unâ cum Verbo offerri.
Quaeres: Utrum etiam sicut humanitas Christi partialiter adoratur unâ cum Verbo, ita partialiter etiam illi offerri possit sacrificium unâ cum Deo. Negat Vasquez disp. 96. num. 61. Probabilius tamen videtur, quod asserit Pater Suarez disp. 52. sect. 2. nihil in hoc reperiri implicantiæ.

Dices cum Vasquez citato, Sacrificium Deo offerri in testimonium supremæ illius potestatis & dominii, & in quantum est Auctor vitæ & mortis, hæc autem humanitati non competunt, ergo. Respondetur: Licet quidem hæc humanitati non competant, sicque per se & sigillatim offerri illi sacrificium non possit, nil tamen vetat quo minus offerri sacrificium possit toti personæ, ut agnoscamus potestatem, quam habet ratione unius partis, ut hic contingit in Christo.

VII.
Quamvis humanitas non habeat supremum dominium, soli tamen personæ offerri potest sacrificium.
Dicendum secundò cum Sancto Thoma q. 29. art. 2. posse humanitatem, consideratam cum excellentè gratiâ habituali, & aliis dotibus supernaturalibus, adorari dulciâ, vel potius hyperduliâ, ob eximia dona, quæ in se continet. Hæc conclusio est contra Vasquez loco citato, qui eam acerrimè impugnat: Sed probatur, nil enim impedit quo minus concipi possit Christi humanitas cum solis donis creatis; esto enim revera sit unita Verbo, mente tamen concipi potest sine illo, sicut & Verbum sine humanitate, vel materia sine formâ, aut anima sine corpore, euitamen de factò est unita, sed humanitas sic considerata non est apta adorari alio cultu, quam hyperdulciâ,

III.
Diverso modo terminatur hic actus ad Verbum, & ad humanitatem.

V.
Quo sensu dicant nonnulli ex Patribus, humanitatem Christi non esse adorandam Latrîâ.

VI.
Videtur etiam posse sacrificium unâ cum Verbo offerri.

VII.
Quamvis humanitas non habeat supremum dominium, soli tamen personæ offerri potest sacrificium.

VIII.
Sub aliquâ ratione adorari humanitas Christi potest Douliâ, vel Hyperdoulîâ.

hyperdulzæ, ergo. Confirmatur primò: Potest Christus amari & laudari ob illa dona, cur ergo non etiam adorari. Confirmatur secundò: Sanctis ob dona gratiæ & gloriæ debetur cultus dulzæ, quidni ergo & Christo cultus hyperdulzæ.

IX. Hoc quidem speculative verum est, practice tamen & moraliter, ut notat Suarez, raro contingit, cum persona quavis ut plurimum maximo cultu ex omnibus sibi debitis adoranda sit. Si tamen quis distinguere norit has duas excellentias, poterit utroque modo Christum adorare: sicut illi, qui esset simul Rex & Comes, posset quis in testimonium utriusque dignitatis honorem utrique dignitati congruum exhibere, & duobus donis distinctis utrumque in eo titulum agnosceret, nec tribuendo illi honorem Comitum, negatur honor Regis. Sic etiam quando Deum adoramus non tenemur semper ob omnia illius attributa cultum ei præbere, sed præcendimus unum attributum ab alio, & non semper cogitamus de perfectissimo, nec ob illud venerationem Deo exhibemus, quod tamen nulli vertitur vitio.

X. Dicendum tertio, adorationem illam, quæ coleretur humanitas, etiam propter sanctitatem increatam, quam sibi habet unitam, non esse perfectissimam Latræ, sed imperfectam. Ratio est, quia non sufficit ad perfectam adorationem Latræ ut adoretur res aliqua propter summam Dei excellentiam, quam habet quocumque modo, sed modo omnium perfectissimo, nempe per identitatem, & necessariò, quod tamen humanitati non competit.

XI. Ratio autem ulterius est, quando enim adoratur humanitas propter unionem ad Verbum, licet quidem excellentia Verbi sit ratio impulsiva, propter quam movemur ad hunc cultum humanitati præstandum, Verbum tamen ibi verè & propriè non adoratur: sicut quando adoramus Sanctos ob gratiam & gloriam, non adoramus ipsam gratiam aut gloriam; cum ergo Latræ sit cultus Deo datus, hæc adoratio non potest esse propriè Latræ.

XII. Dices: Concilia definiunt Christum unâ tantum adoratione adorandum esse, nos autem plures ei adorationes tribuimus, ergo adversamur Conciliis. Respondetur, solum docere Concilia non quacumque ratione consideratum, sed secundum Personam unâ tantum adoratione colendum esse, non duabus, ita scilicet ut una adoratio ad Christum spectare videatur, altera ad Verbum, hoc enim saperet errorem Nestorii: quoad naturam tamen quinta Synodus docet non necessariò esse unâ adoratione adorandum, ne aliquo modo confundi videantur naturæ. Respondetur secundò, non obstante hac definitione Concilii, certum esse posse Verbum per se adorari non adoratâ directè humanitate, ergo solum volunt Concilia non ita esse duas adorationes, ut una terminetur ad Verbum, alia ad Christum, quasi Verbum non esset de intrinseco conceptu Christi.

XIII. Circa adorationem Deiparæ debitam, cum in gratiâ & dotibus supernaturalibus Sanctos, non singulos tantum, sed omnes simul sumptos, ut asserunt Theologi, longo superet intervallo, peculiarem etiam cultum, quem hyperdulziam vocant, sibi vendicat. Quæ etiam cultus eidem ut Mater Dei est, debetur, cum Latræ soli Deo debeatur. Quod verò asserunt hæretici contra cultum Virginis auctoritatem Sancti Epiphaniî reprehendentis quasdam mulierculas, quæ ima-

ginem Virginis circumferebant, & liba ei ac alia dona offerebant, solum eas hoc nomine reprehendit Sanctus Epiphanius, quod sacrificium illi offerre viderentur.

SECTIO TERTIA.

De cultu sanctarum Imaginum.

NON licitum tantum, sed sanctum esse imaginum sanctarum usum, contra nostri temporis hæreticos, tota testatur antiquitas. Probatur primò duabus imaginibus à Christo ipso efformatis, alterâ ad Abagarum Edessæ Regem missâ, cujus meminit Sanctus Damascenus, & alii auctores antiqui, alterâ tempore passionis in syndone efformatâ, quarum utraque hodie Romæ asservatur. Sanctus item Sylvester Constantino ostendit imagines Sanctorum Petri & Pauli, quas apud se servabat. Præterea Sanctus Lucas varias Christi & Beatissimæ Virginis imagines pinxisse antiquissimi referunt Auctores: Ac proinde hoc tantâ auctoritate firmatum est, ut refragari citra temeritatem nullus possit.

Objiciunt hæretici nostri verba illa Scripturæ sacræ Deuteronomii 4. & 5. Non facies tibi sculptile, ergo non est licitus imaginum usus. Pater Suarez cum aliis viris doctissimis negat fuisse à Deo prohibitas quascumque imagines, sed idola tantum, & falsorum Deorum simulacra; alioqui non esset licita quarumcumque imaginum efformatio, quod aperte falsum est. Vaquez tamen ob summam illius populû ad Idololatriam propensionem, quocumque imaginum ad cultum aptarum efformationem fuisse illis hominibus prohibitam existimat: ait tamen hoc præceptum ceremoniale tantum fuisse, sicque in lege gratiæ unâ cum reliquis ceremoniis fuisse abrogatum. Imò à Deo etiam tempore legis scriptæ fuisse in hoc præcepto dispensatum constat, cum duos Cherubinos juxta arcam poni præceperit, & serpentem æneum à Moysè in deserto confici, ergo sicut tunc licuit Moysi serpentem illum, qui erat typus quidam Christi erigere, quidni nobis Christi imagines efformare & custodire licebit.

Nec Christi tantum & Sanctorum, sed Dei ac Trinitatis imagines efformare licet, cujus contrarium etsi Catholici nonnulli olim tenuerint, nunc tamen, saltem sine temeritate sustineri non potest. Probatur primò ex septimâ Synodo, actione 5. ubi approbatur imago Spiritus Sancti instar columbæ efformata, quod in eâ specie aliquando apparuisset: cum ergo Deus in formâ corporeâ subinde sese hominibus ostenderit, non est cur etiam in formâ corporeâ depingi non possit. Deinde quamvis Deus corpus & diversas illius partes non habeat, variæ tamen humani corporis partes illi ad exprimendas illius perfectiones in sacris literis ascribuntur, quidni ergo humanâ specie exptimi per imaginem eo modo poterit, quo per verba in Scripturâ sacrâ exprimitur.

Ulterius dicendum contra hæreticos, non solum asservari imagines licitè posse ad inducendum nos in memoriam Dei, & Sanctorum, sed ita ut cultus etiam aliquis iis exhibeatur. Hoc in primis probatur ex veteri testamento, ubi rebus quibusdam inanimatis, eò quòd peculiari modo Deo sacræ erant, cultus & adoratio exhiberi jubebatur, ergo non est cur imagines Dei, & Sanctorum

IX. Practicè tamen & moraliter, hoc respectu humanitatis Christi raro contingit.

X. Adoratio quæ coleretur Christi humanitas ob sanctitatem increatam, non esset perfectissima.

XI. Quando humanitas Christi adoratur propter unionem ad Verbum, Verbum per actum illum propriè non adoratur.

XII. Quo sensu doceant Concilia Christum unâ tantum adoratione esse adorandum.

XIII. Cum Beatissima Virgo alios omnes Sanctos in gratiâ longo superet intervallo, meretur cultum omnium præferentem.

I. Non licitus, sed etiam factus est sanctarum imaginum usus.

II. Objicit illud Deuteronomio: Non facies tibi sculptile.

III. Temerariè nunc esse negare posse Dei ac Trinitatis imagines efformari.

III. Licet asservantur imagines, ut cultus iis aliquis exhibeatur.